

Handläggare:
Pia Sundqvist
08 508 18 161

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2016-08-25

Ändring av mandatperiod, sammansättning och instruktion för kommunstyrelsens och stadsdelsnämndernas pensionärsråd

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av förslag till ändring av mandatperiod, sammansättning och instruktion för kommunstyrelsens och stadsdelsnämndernas pensionärsråd.

Kerstin Sandström
stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Stadsledningskontoret föreslår ett par förändringar för stadsdelsnämndernas och kommunstyrelsens pensionärsråd. Råden föreslås bestå av enbart ledamöter, inte som idag av både ersättare och ledamöter. Råden föreslås också få längre mandatperioder, fyra år istället för ett, så att de följer mandatperioden för det organ som utser dem.

Nämndens pensionärsråd är skeptiskt till längre mandatperioder, bland annat för att det troligen blir svårt att hitta medlemmar som vill och kan ta på sig så långvariga uppdrag. Förvaltningen instämmer i den bedömningen och påminner samtidigt om att stadsdelsnämnderna, till skillnad från kommunstyrelsen, har ettåriga mandatperioder.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom stadsdelsdirektörens stab. Nämndens pensionärsråd diskuterade förslaget och lämnade synpunkter vid sitt sammanträde den 7 juni (se egen rubrik nedan). Rådet tar därefter del av detta tjänsteutlåtande vid sitt sammanträde den 15 augusti, inför nämndens behandling av ärendet den 25 augusti.

Bakgrund och remissen i sammanfattning

Alla stadsdelsnämnder utser pensionärsråd, på uppdrag av kommunfullmäktige. Rådet är ett forum där företrädare för pensionärsorganisationerna och nämnden och dess förvaltning samråder och utbyter information i allmänna frågor som rör äldres levnadsförhållanden. Även kommunstyrelsen har ett pensionärsråd med motsvarande rådgivande funktion.

Rådens funktion, sammansättning och arbetsformer regleras i ett par instruktioner som fastställs av kommunfullmäktige – en för stadsdelsnämndernas råd, en för kommunstyrelsens.

Stadsledningskontoret föreslår nu några förändringar i dessa båda regelverk:

- Råden ska fortsättningsvis inte bestå av ledamöter och ersättare utan enbart av ledamöter – tio stycken i stadsdelsnämndernas råd (istället för dagens fem ledamöter plus fem ersättare) och arton i kommunstyrelsens (istället för dagens nio plus nio). Råden fattar inga formella beslut och behöver därför inte uppnå en viss närvaro för att vara beslutsföra. Därmed finns inget behov av ersättare.
- Mandatperiodens längd ändras från dagens ett år till fyra år, så att den följer mandatperioden för det organ som utser rådet. Därmed minskar också den administration det innebär att varje år utse ett nytt råd.

Förändringarna föreslås gälla från årsskiftet 2016/2017. De ledamöter som utses då tjänstgör till och med den 31 december 2018.

Kommunstyrelsen har remitterat förslaget till ett antal instanser, bland annat alla stadsdelsnämnder, för yttrande senast den 29 augusti.

Pensionärsrådets synpunkter

Pensionärsrådet protokollförde följande synpunkter när det diskuterade förslaget vid sitt sammanträde den 7 juni:

Rådet hade inga invändningar mot förslaget om enbart ledamöter. Däremot var man skeptisk till förslaget om fyraåriga mandatperioder, eftersom det sannolikt blir svårt för föreningarna att rekrytera intresserade medlemmar till ett så långvarigt uppdrag. Det skulle också göra det svårare för föreningarna att relativt snabbt ersätta sina företrädare om föreningen efter en tid anser att någon annan skulle vara mer lämpad för uppdraget.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Fyraåriga mandatperioder istället för ettåriga

Förvaltningen vill inledningsvis påminna om att stadsdelsnämndernas mandatperiod – till skillnad från kommunstyrelsens – är ettårig, inte fyraårig.

Stadsledningskontorets argument för fyraåriga mandatperioder, att rådet bör utses för samma tidsperiod som gäller för det organ som utser rådet, faller därmed när det gäller stadsdelsnämndernas pensionärsråd.

Men detta har mindre betydelse för förvaltningens ställningstagande. Avgörande är istället pensionärsrådets skepsis inför denna del av förslaget. Förvaltningen delar rådets bedömning att det kan vara svårt för de lokala pensionärsföreningarna att hitta medlemmar som vill ställa upp på så långvariga uppdrag. Redan med dagens ettåriga mandatperioder händer det att företrädare lämnar sitt uppdrag i förtid med hänvisning till ohälsa eller annat, och vid varje årsskifte byts ett antal företrädare ut mot nya, av olika anledningar.

Längre mandatperioder skulle alltså sannolikt innebära fler avsägelser och fyllnadsväl, något som också innebär administration, både för förvaltningen och för pensionärsföreningarna och dess centralorganisationer¹. Sammantaget skulle administrationen kring nomineringarna möjligen minska något med längre mandatperioder. Men samtidigt kan dagens årliga nomineringsprocess också vara något positivt – den blir ett tillfälle för föreningarna att göra

¹ SPF sköter nomineringarna lokalt i varje förening medan PRO även involverar sitt stadsövergripande samrådsorgan i processen.

medlemmarna uppmärksamma på möjligheten till inflytande och kontakt med stadsdelsnämnden.

Förvaltningen förespråkar alltså fortsatt ettåriga mandatperioder.

Enbart ledamöter istället för både ledamöter och ersättare

Förvaltningen har inga invändningar mot förslaget att pensionärsråden ska bestå av enbart ledamöter. Den sammansättningen har sedan länge gällt för nämndernas råd för funktionshinderfrågor, utan problem.

Även om pensionärsråden, som stadsledningskontoret påpekar, inte fattar några kommunalrättsliga beslut så kunde det eventuellt ändå vara motiverat att i instruktionen ange en nedre gräns för hur många ledamöter som måste närvara för att rådet ska kunna genomföra ett sammanträde. En sådan bestämmelse skulle signalera rådets och dess synpunkters betydelse, genom att markera att vissa förutsättningar måste föreligga för att sammanträden ska kunna genomföras. Gränsen skulle förslagsvis kunna vara densamma som kommunallagen anger för fullmäktiges och nämnders handläggning av ärenden, det vill säga att mer än hälften av ledamöterna måste vara närvarande.

Bestämmelser om hur protokollen ska spridas

En fråga av praktisk art gäller spridningen av rådets protokoll. Instruktionen anger att protokollen ska sändas till stadsdelsnämnden och till kommunstyrelsens pensionärsråd (KPR). Farstas erfarenhet är att äldreförvaltningen, som administrerar KPR, inte längre tar emot de lokala rådets protokoll med hänvisning till att KPR kan läsa dem på Insyn. Dock saknar de lokala råden egna flikar på Insyn eftersom det skulle kräva separata, kostsamma avtal med Your Voice. Protokollen kan därför vara svåra att hitta – man måste känna till att de anmäls till stadsdelsnämnden för att hitta dem bland övriga nämndhandlingar. Detta påtalas ibland också av lokala pensionärsföreningar som vill länka från sina hemsidor direkt till pensionärsrådets protokoll, något som alltså inte är möjligt. KPR har däremot en egen flik på Insyn och deras protokoll är därför lättare att hitta.

Eventuellt bör denna del av instruktionen dessutom formuleras så att de lokala rådets protokoll *anmäls* till stadsdelsnämnderna, inte *sänds* till, så att det tydligt framgår att protokollen ska

anmälas formellt och protokollföras vid stadsdelsnämndens sammanträden.

Andra synpunkter för framtida ställningstaganden

Det finns även andra aspekter av regelverket som skulle kunna ses över och förändras framöver, exempelvis flera omotiverade skillnader mellan instruktionen för pensionärsråden och den för råden för funktionshinderfrågor. (Arbetsuppgifterna för de båda råden beskrivs i helt olika ordalag, antalet stipulerade träffar med nämnden skiljer sig åt, viss formalia varierar där den skulle kunna vara identisk.)

Det är också problematiskt att de lokala pensionärsråden enligt sin instruktion ska följa landstingets verksamhet inom stadsdelsnämndens område. Syftet är oklart, eftersom landstingets verksamhet ligger utanför nämndens och förvaltningens kompetens. Risken är att uppgiften skapar förväntningar på nämnd och förvaltning som inte kan infrias, att den därmed leder till onödig irritation och frustration.

Ytterligare en fråga som kan diskuteras på längre sikt, exempelvis inom ramen för kommunfullmäktiges demokratiarbete, är om representationen i pensionärsråden ska begränsas till de traditionella, rikstäckande pensionärsorganisationerna. I Farsta stadsdelsområde är grovt räknat var tredje invånare över 65 år medlem i någon av de totalt sju lokala PRO- och SPF-föreningar som är de enda som har rätt att nominera till pensionärsrådet. Gissningsvis återspeglar medlemskåren i dessa föreningar inte hela åldersgruppens skiftande sammansättning, till exempel när det gäller kulturell bakgrund. Intressant vore då att se om även andra sammanslutningar skulle kunna företräda områdets äldre invånare på ett rättvisande sätt, eller om pensionärsrådets arbetsformer kan utvecklas så att de inkluderar fler seniorer och deras erfarenheter.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Stadsledningskontorets förslag till ändring av mandatperiod, sammansättning och instruktion för kommunstyrelsens och stadsdelsnämndernas pensionärsråd